

УДК 94:008]:338.48(436)

Александров А.О.¹, Віндюк А.В.²

¹студ. гр. ГФ-214м, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

²д-р пед. наук, професор, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНИЙ ПАМ'ЯТКИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В АВСТРІЇ

Культурно-історичні пам'ятки відіграють визначальну роль у формуванні туристичного потенціалу будь-якої країни. Вони є не лише свідченням минулого, але й живим елементом сучасної культури, що забезпечує безперервний зв'язок поколінь, національну ідентичність і духовний розвиток суспільства. У цьому контексті Австрія є одним із яскравих прикладів держави, де культурно-історична спадщина стала основою розвитку туризму, перетворившись на потужний економічний і соціальний ресурс.

Австрія має виняткове культурне багатство, що сформувалося. Культурно-історичні пам'ятки є важливою складовою національного багатства будь-якої держави. Вони формують духовний простір нації, зберігають її історичну пам'ять, виступають засобом передачі культурних цінностей і водночас виконують важливу економічну функцію, будучи основою розвитку туризму. У сучасних умовах глобалізації та зростання попиту на змістовні подорожі культурно-історична спадщина стає одним із ключових чинників конкурентоспроможності держав на міжнародному туристичному ринку.

Австрія є яскравим прикладом країни, яка змогла перетворити свою культурно-історичну спадщину на ефективний ресурс соціально-економічного розвитку. Завдяки географічному положенню, історичній ролі як центру європейської культури та високому рівню збереженості пам'яток минулого, країна входить до десятки найпопулярніших туристичних напрямів світу. Туризм в Австрії не лише забезпечує значну частку доходів державного бюджету, але й сприяє формуванню позитивного іміджу країни на міжнародній арені.

На території Австрії зосереджено 12 об'єктів, внесених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, серед яких – історичний центр Відня, палацово-парковий комплекс Шенбрунн, старе місто Зальцбурга, культурний ландшафт долини Вахау, архітектурні ансамблі Граца, природні ділянки Альп, археологічний парк Карнунтум, озеро Нойзідлер тощо [1]. Ці пам'ятки є не лише об'єктами відвідування, але й важливими елементами національної ідентичності. Вони приваблюють мільйони туристів щороку, стимулюють розвиток

готельного, ресторанного, транспортного бізнесу, а також сфери послуг, пов'язаних із культурною діяльністю.

За даними Австрійського статистичного управління (Statistik Austria), у 2024 році країну відвідали понад 30 мільйонів іноземних туристів, із яких значна частина обрала маршрути, пов'язані з культурними та історичними пам'ятками. Культурний туризм формує близько 35% у структурі туристичного потоку, що свідчить про надзвичайну популярність цього напрямку серед мандрівників [2].

Австрія – це держава, де культура пронизує всі сфери життя. Музична спадщина країни стала світовим брендом, що має значний туристичний потенціал. Саме тут народилися або творили Вольфганг Амадей Моцарт, Людвіг ван Бетховен, Франц Шуберт, Йоганн Штраус, Антон Брукнер, Густав Малер. Туристи з усього світу відвідують музеї, театри та концертні зали. Особливе місце займає Зальцбург – місто Моцарта, де щороку проводиться один із найвідоміших у світі музичних фестивалів – Salzburger Festspiele.

Окрім музичної культури, Австрія відома своєю архітектурною спадщиною. Палац Шенбрунн, імператорська резиденція Гофбург, собор Святого Стефана у Відні, абатство Мельк, замок Гохостервіц, стародавні монастирі Верхньої Австрії – це лише частина унікальних архітектурних об'єктів, що формують обличчя країни. Їхня естетична цінність поєднується з історичною глибиною, адже кожна споруда відображає певний етап розвитку австрійської державності та культури.

Важливим напрямом розвитку туризму в Австрії є екскурсійно-пізнавальний туризм, що базується на систематичному відвідуванні культурних і природних об'єктів. Розвиток цього напрямку забезпечують високі стандарти організації екскурсійних послуг, підготовка кваліфікованих гідів, створення інтерактивних маршрутів і цифрових додатків для самостійного ознайомлення з пам'ятками. Так, у рамках ініціативи Smart Heritage Austria створено платформу, яка об'єднує понад 3 тисячі об'єктів культурної спадщини з детальними описами, історичними довідками, аудіогідами та 3D-візуалізацією.

Особливої уваги заслуговує поєднання культурних та природних ресурсів у розвитку туризму. Австрійські культурні маршрути часто проходять через природно мальовничі території – Альпи, долини, озера, ліси. Так за даними офіційного туристичного порталу Австрії (Austria.info) та туристичного об'єднання «Straße der Kaiser und Könige», маршрути, «Шлях замків Австрії», «Дорога імператорів і королів», «Музичний шлях Моцарта», поєднують пізнавальний і рекреаційний аспекти, що підвищує привабливість подорожей для широких верств туристів [2].

Суттєвим досягненням є державна політика у сфері охорони культурної спадщини, яка реалізується через діяльність Федерального відомства охорони пам'яток. Уряд Австрії приділяє значну увагу реставраційним роботам, збереженню архітектурного середовища історичних міст і стимулюванню інвестицій у сферу культурного туризму. Особлива увага зосереджується на балансі між комерційним використанням пам'яток і збереженням їхньої автентичності.

Економічний ефект від розвитку культурного туризму проявляється у збільшенні зайнятості населення, надходженнях до місцевих бюджетів, розвитку малого бізнесу, зокрема у сфері сувенірної виробництва, ремесел, гастрономії. За оцінками експертів, кожне євро, інвестоване в реставрацію культурних пам'яток, приносить до трьох євро прибутку у пов'язаних галузях.

Попри значні успіхи, існують виклики, що потребують уваги. Це – надмірна комерціалізація історичних просторів, зростання туристичного навантаження на старі міста, зміна культурного ландшафту через урбанізацію, кліматичні ризики, а також потреба у цифровій трансформації галузі. Для їх подолання Австрія активно розвиває концепцію Sustainable Cultural Tourism, спрямовану на мінімізацію впливу туризму на культурні ресурси шляхом розвитку екоорієнтованих технологій, просвіти населення та використання зелених стандартів у готельному бізнесі.

Отже, культурно-історичні пам'ятки є не лише елементом духовної культури, а й потужним економічним ресурсом Австрії. Їх збереження,

популяризація та інтеграція в туристичну сферу створюють передумови для сталого розвитку, сприяють підвищенню міжнародної конкурентоспроможності країни та зміцненню її культурного авторитету у світі.

Список використаних джерел:

1. UNESCO World Heritage Sites in Austria URL: <https://www.austria.info/en-us/> (дата звернення: 11.10.2025).

2. Tourism in Austria (Top Attractions) URL: https://www.researchgate.net/publication/232708614_Tourism_in_Austria_Top_Attractions (дата звернення: 11.10.2025).